

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 132. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hónapra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Hétfő, június 14.

A gyermekvédelem.

— Napközi gyermekotthon Nagybeeskereken. —

Nagybeeskerek, június 14.

Az országos gyermekvédő-liga nagybeeskereki helyi bizottsága tegnap délelőtt 11 órakor Botka Béla főispán elnöklésével ülést tartott, amelyen elszámoltak a Nagybeeskereken rendezett gyermeknapok jövedelmével. Igen fontos mozzanata volt a gyűlésnek Menczer Lipót bizottsági tagnak az ülés folyamán felmerült azon eszméje, hogy Nagybeeskereken, munkások gyermekei számára napközi otthont kellene létesíteni. A munkásgyermekek nálunk, főleg olyan családoknál, ahol maga az anya is kenyérkeresetre van utalva, vagy az utcán töltik idejüket minden felügyelet nélkül, vagy a szülők kénytelenek gyermekeiket a szomszédok gondjaira, jóvoltára bízni, akik azonban rendszerint maguk sem érnek rá arra, hogy a rájuk bízott gyermekek felett kellő felügyeletet gyakoroljanak.

Ilyen gondozás mellett azután nem csoda, hogy a gyermekek már zsenge korukban bizonyos mértékben eldurvulnak, mert nincs aki velük foglalkozzék, felügyeljen rájuk, nem szólva arról, hogy az ilyen magukra hagyott kis gyermekek felügyelet nélkül mennyi veszélynek vannak kitéve.

Ezeknek a bajoknak elejét lehetne venni az által, ha a felvetett eszmét keresztülvinnék s napközi otthont létesítenének Nagybeeskereken ilyen kellő felügyelet nélküli gyermekek számára. Ez az intézmény áldás volna azokra a szegény szülőkre nézve is, kiket a kenyérkereset gondja megfoszt attól, hogy idejüket a gyermekeik nevelésének és felügyeletének szentelhessek, mert a szülők meg volnának nyugtatva a felől, hogy gyermekeik távollétük alatt jó kezekben vannak s ők aggodalom nélkül végezhetnék napi munkájukat.

Ebben az esetben a jövőben Nagybeeskereken rendezendő gyermeknapok jövedelmének nagyobb részét nem kellene a gyermekvédő-liga központjába beszolgáltatni, hanem a gyűjtött pénz itt maradna s a mi városunk gyermekei hasznára volna fordítható.

Az eszmét a gyűlésen részt veit összes bizottsági tagok élénk helyesléssel fogadták s a gyűlés meg is bízta Menczert, hogy a gyermek-otthon részletes terveit és költségvetését dolgozza ki s legközelebb terjessze a bizottság elé.

A gyűlésről egyébként a következő tudósításunk számol be:

Beszámoló a gyermeknapról.

Botka Béla főispán, mint elnök üdvözölte a megjelent bizottsági tagokat s megnyitván az ülést, felkéri Szilágyi Albert titkárt, hogy terjessze be jelentését a gyermeknapról.

Szilágyi Albert titkár a következőkben számolt be a gyermeknap eredményéről:

Az 1909. évi május 9. és 10-iki gyermeknap gyűjtések eredménye a következő:

I. Bevétel: 1. Urnagűjtés 1218 korona 34 fillér. 2. Adományok stb. 170 korona 51 fillér, összesen 1388 korona 85 fillér.

II. Kiadás: Sátrak anyagának megvételére és ezek felállítására, gyermeknap ujságra, nyomtatványokra, perselyek beszerzésére, bélyegekre stb. 110 korona 54 fillér, vagyis ennek levonása után a tiszta bevétel 1278 korona 31 fillér. Ebből az összegből megszavaztatott: 1. A nagybeeskereki árvaház részére 100 korona. 2. Az iskolagyermekbarát-egyletnek (Levesosztó) 100 korona, összesen 200 korona.

Az adományoknál befolyt a következőktől a következő összeg:

Jakobovics Sándor gyűjtése 5 kor., Uroseviczné 3—, Bótosi iskola gyűjtése 4:22, Sztakity Zsárkó 5—, Moity Döme 5—, Wiltschgo Tinka ovodai gyűjtése 2:72, Agostai hitv. ev. egyház (Nagybeeskereken) adománya 10—, Nagybeeskereki takarékpénztár 25—, Pleitz Fer. Pál 5—, Eisenstädter S. és t. 10:60, Vágó Sándor 5—, Kollarich Gábor 5—, Benó-testvérek 5—, Csada Károly 3—, N. B.-né —40, Boleszny A. 2—, Wogh Mihály 7:75, Gyermekbélyegekből

3:20, Számlalapokból 24—, Baaden Károly gyűjtése 23:57, Bányai Jakab gyűjtése 7:25, Zárdai gyűjtés 8 kor. 80 fillér.

Mint a jelentésből kitűnik, az ideai gyermeknapok körülbelül 1600 koronával kevesebbet jövedelmeztek, mint tavaly. Ennek egyik oka az, hogy a hölgy-bizottság tagjai nem vállalkoztak a kereskedőktől bekérni a gyermeknapra összegeket, főoka azonban abban rejlik, hogy a közönség egy tekintélyes része azért nem adakozott, mert a gyűjtés háromnegyed részét a központba kell beszolgáltatni s így városunknak a gyűjtött pénzekből csak igen kevés haszna van. Szilágyi Albert titkár ezért indítványozza, hogy a jövőben való adakozási kedv emelésére a bizottság a gyermeknapon befolyt összegből többet fordítson helyi célra is.

Jankó Agoston alispán és Steinitzer Géza indítványozzák, hogy a helyi bizottság keresse meg a gyermekvédő-liga központját az iránt, hogy az itt befolyt jövedelemnek ne 25, hanem 50%-át engedje át helyi célokra.

A bizottság ezt az indítványt egyhangulag elfogadta.

A napközi gyermekotthon.

Ezután Menczer Lipót javasolta, hogy létesítsenek Nagybeeskereken egy napközi otthont gyermekek számára. Ez esetben a gyermeknapok jövedelmét erre a célra lehetne fordítani s így a helyi gyűjtésnek városunk gyermekei vennék hasznát s ez esetben az adakozási kedv is bizonyára nagyobb volna közönségünk körében.

Jankó Agoston alispán az eszmét igen életrevalónak találja s csatlakozik az indítványhoz. Kéri a bizottságot, bizza meg Menczer Lipótot azzal, hogy a gyermekotthon tervét és költségvetését dolgozza ki s legközelebbi alkalommal terjessze a bizottság elé.

Steinitzer Géza tudomása szerint az itteni Fehér-Kereszt egyesület hasonló cél szolgálására alakult, évekkal ezelőtt azonban feloszlott. A Fehér-Kereszt egyletnek mintegy 6000 koronányi vagyona maradt hátra, amely letétben van, de senki sem intézkedik, hogy ezzel a pénzzel mi történjék. Indítványozza, hogy ez összeg használtassék fel a létesítendő gyermekotthon céljaira.

A bizottság az indítványt elfogadta s elha-

A „TORONTÁL” tárcája.

A próba

Judit asszony a tűzpróba előtt állott. Ma készült először csöngetni egy olyan ajtón, hová egyedül fog belépni. Ennek története is van.

Judit asszony nem volt valami nagy véleménnyel férje felől. Az művészember volt, ki valóságilag rajongott a szép asszonyért, de ezt nem tudta láthatólag kifejezni, ami annyit jelent, hogy szerény lakásában nem állottak velencei lábas tükrök, drága északi prém nem fódhatta a fiatal nő vállait, szóval a selyem és arany ritka vendégként szerepeltek, ami nem lett volna baj, mert az ifjuság pótolja a drága butort, a hamvas arc szép volt drágakő nélkül is, a termet édes körvonalaihoz pedig nem kell selyem, sőt a battisztot is pótolhatja két szeretően ölelő kar. De Judit asszony magát, naiv hitében, reális gondolkodásának tartotta. Mit ér a férje művésze, ha az nem terem anyagi jólétet, mit ér a nagy szerelem, ha el nem boríthatja fénnel a szeretett asszonyt. A művészi izlésű gyöngéd embert gyávanak tartotta, ki nem tud erős ököllet utat törni a gazdaság felé.

Ez a gondolat járt folyton fejében, valóságos gyűlölet fejlődött ki szívében férje iránt s álmódjani kezdett egy eljövendő hősről.

A hős jelentkezett is, nem volt ugyan megjelenése az álmok hercegéé, de új volt. Nagy, vörösarcu, brutális külsejű ember, nagy vagyon ura, ki valahogyan főuri címet szerzett. Ugy tűnt föl a társaságban, mint valami meggazdagodott aranyásó. Nem volt ugyan a jámbor soha az, állítólag földúzsorával foglalkozott valahol, de első megjelenése után rajta maradt az aranyásó név s így emlegették vagy két szezonban, míg eltűnt ismét nyomtalanul.

Akkoriban a hír sok kalandot emlegetett

róla, ami nem is lehetetlen, mert ekszotikus hire s vagyona csillogása elbódítottak nem egy társaságbeli nőt.

Az aranyásó gyakran találkozott Judit asszonnyal s ravasz szemeivel hamarosan felismerte a házastársak közötti helyzetet. — Harsóg hangon beszélte el társaságokban élményeit, melyek mind az ő győzelmével végződtek. Csak úgy dobálódzott az ő rubinjaival, gyémántjaival, melyek után koronás fők asszonyai, leányai esengtek, de ő keresi a maga igazi asszonyát, aki felesége lesz s akinek ő márványból épített palotát.

A férfiak gazembernek tartották, de a nők elkápráztak a mesebeli gyémántok hallatára. Judit asszonyt büszkévé tette, hogy az aranyásó folyton az ő társaságát keresi s midőn egy délután ismét keményen összetűzött férjével holmi ötven lírás ki nem egyenlített számla miatt, este meg sem döbönt, midőn az aranyásó halk hangon megkérdezte, hogy másnap délután nem nézi meg az ő indiai gyűjteményét. Készült az első találkozóra. Izgatta a brutális, erős férfi, a nábob kincs s délután öt óra felé lefátyolozva elindult az aranyásó lakása felé.

Remegett, midőn az ajtón megnyomta a villamos gombot. De már késő volt visszatérni, az ajtó megnyitott. Maga a férfi nyitott ajtót, gallér nélkül, vászonbubnyonban:

— No, csak hogy itt vagy, ki galambom, mert most már csak így hivlak!

Az asszony arcába szökött a vér a szegénytől, de tetszést is némileg az eredeti modor.

A lakásan ott volt az ember, egész egyénisége. Izléstelen, drága butorok össze-vissza rakva, arcpirító képek a falon s egy óriási pamlag, melynek láttára az asszony arca piBORPIROS lett.

A férfi magához ölelte, hangosan megcsókolta s aztán a gyöngédség minden jele nélkül elkezdte bontogatni ruháját.

— Ne restelkedj, lelkem, majd jó barátok leszünk.

Nagy, durva kezeivel reáveregetett a most már teljesen pongyolában remegő nőre, mintha egy kocsis simogatná lovát, aztán röhögve ölébe huzta. A nő behunyta szemeit s az aranyásó durva, merész tréfái undorral töltötték el, bár fölizgatott lelke vágyott annak szerelmére.

Az aranyásó egyszerre felállott:

— No, öltözz, lelkem, nekem elég volt a játékból, tudod, mi öreg emberek csak játszadozni akarunk a galambocskákkal.

A szegény asszony alig tudta, hogy öltözik fel, szinte futva menekült a nyomorult barlangjából, hol nem vesztette el becsületét, de önbecsülését igen.

Otthon a művészi izléssel berendezett kis lakás fogadta, az enyhe derű, a gyengédség ezer jele. Férje szerelmesen ölelte meg:

— En édes kis virágom, jött váratlanul száz líránk...

Az asztal fölterítve állott. Rajta ritka vendégek: sütemény, pástétom, magyar aszu. — Hófehér virág.

Vacsora után, nedves szemmel lépett az asszony férjéhez:

— Te édes...

Mily gyöngéden segített ez az ember, midőn ruháit levette, a szeretet tiszteletével ölelte át a remegő asszonyt, mintha bűnét akarta volna eltörölni, rajongással adta magát férje szerelmének...

Jóval később így sóhajtott föl az asszony: — En Istenem, milyen balga is az ember, akkor szerettem meg a férjemet, mikor majdnem elvesztettem. Hogy embert igazán szerethessünk, a többit kell, hogy megutáljuk.

Az aranyásó nem sokára eltűnt teljesen: kirabolták és megölték valami kikötő város matróz-korcsmájában.

Francesco Salvatore.

tározta egyben, hogy az idei gyermeknapok jövedelméből 100-100 koronát az árvaháznak és az iskola gyermekbarát-egyletnek ad, a fennmaradó összeggel pedig a létesítendő gyermekotthont fogja támogatni. Végül a bizottság jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az összes adományozóknak, a rendező-bizottság összes tagjainak, valamint az összes közreműködőknek s a zenészeknek, kik ingyen térzenét adtak s ezzel a gyűlés véget ért.

A közigazgatási bizottság ülése.

— Saját tudósítónktól. —

— június 14.

Torontálvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta Botka Béla főispán elnöklésével június havi rendes ülését.

Az ülésen jelen voltak: Jankó Ágoston alispán, dr. Vincze Erő m. főjegyző, Kéler Akos m. főügyész, dr. Mihálovics Ödön árvaszéki elnök, dr. Plechl Szilárd megyei főorvos, Tóth István kir. tanácsos pénzügyigazgató, Faur Kornél műszaki tanácsos, Grézlo János és dr. Radvány Ferenc kir. tanfelügyelők, Babics József, ifj. Daniel Pál, Franz J. L., dr. Gyertyánffy László, báró Hauser Károly, Steinitzer Géza bizottsági tagok, Bielek Antal, Rigó István, Szilágyi Albert, Farkas Vince, Csolakovics Mili-voj, Novák Károly előadók.

Miután az elnöklő főispán megnyitotta az ülést, áttértek az egyes szakelődök jelentéseire, melyek a következők:

Adóügyek.

Tóth István kir. tan., pénzügyigazgató havi jelentése szerint Torontálvármegye mint törvényhatóság területén állami egyenesadóban megállapított adótervezés a folyó év I-II. negyedére 6.655.772 kor. 15 fillér, befizetés 2.608.271 kor. 34 fillér. Hátralék 4.047.500 kor. 81 fillér, vagyis az össztartozásnak 61%-a. A folyó évi május havi befizetés 108.841 kor. 23 fillérrel, a f. évi január-május havi befizetés pedig átlagosan 236.841 kor. 33 fillérrel nagyobb, mint a múlt év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. Hadmentességi díjban megállapított tartozás 330.534 kor. 27 fillér. Befizetés 38.350 kor. 55 fillér. Hátralék 292.183 kor. 72 fillér, vagyis az össztartozásnak 88%-a. A f. évi május havi befizetés 1099 kor. 94 fillérrel, a folyó évi január-május havi befizetés pedig 18.658 kor. 98 fillérrel nagyobb, mint a múlt év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. A pénzügyigazgatóság a lefolyt május hónapban 74 esetben időleges hazadöntességet, 161 esetben pedig adófizetési halasztást engedélyezett. Együttal jelentette a pénzügyigazgató, hogy a házadóról szóló 1909. évi VI. t.-c. a házadókataszter készítése és nyilvántartására vonatkozó utasítás külön lenyomatú példányát Torontálvármegye mindegyik községének megküldötte, a kataszter készítésének megindítása iránt rendelkezéssel intézkedett, sőt a községi jegyzőket a járás székhelyére értekezletre hívta, teendőikre nézve kioktatta s kellő felvilágosítással látta el. Hasonlóképpen járt el a pénzügyigazgató a rendezett tanácsú városokkal szemben is.

Népoktatás.

Grézlo János kir. tanfelügyelő havi jelentésében előadja, hogy az elmúlt hó folyamán meglátogatta a helybeli elemi népiskola két osztályát és a polgári fiúiskolát, a lukácsfalvi községi iskolát, a törökbecsei állami és gör. kel. szerb és községi iskolákat, továbbá, az ottani ovodákat, összesen 38 tanteremmel, részt vett továbbá a Szenthuberten és Klekken tartott tanítótestületi járásköri üléseken. Szabó Bertalan kir. segétfelügyelő 36 iskolát s ovodát 70 tanteremmel, Fajcsák Kálmán iskolalátogatással megbízott kir. tanfelügyelőségi tolnok 9 iskolát s ovodát, 25 tanteremmel. Néhány személyi ügy után jelenti a tanfelügyelő, hogy Varady Kálmán szajáni róm. kath., Engelman Miklós nagygyáji községi, Daniel József magyaritubei községi és Heltai Péter bobdai róm. kath. tanító részére tanítói fizetéskiegészítésére, továbbá a nagyörszi és a törökbecsei községi iskola részére államszegély engedélyeztetett.

Radvány Ferenc pancsovai kir. tanfelügyelő kerülete kisebb ügyeiről számol be.

Utügyek.

Faur Kornél műszaki tanácsos havi jelentésében a következőket adja elő:

Az állami beruházási utépitkezések közül a nagyikinda-nagyszentmiklósi törvényhat. közut 10.889-17.017 klm. szakaszának építési munkálatai teljesen befejeztettek. A nagybecskerek-nagyikindai törvh. közut 29-36 klm. szakaszán az utalaprakási és hengerlési munkálatok folyamatban vannak. A basahid-törökbecsei törvh. közut 0-7 klm. szakaszán a befejező utépitési munkálatok folyamatban vannak. Ugyanezen

törvh. közut 7-18 klm. szakaszán a földmunkálatok teljesen befejeztettek. A módos-ujpécsi törvh. közut 62-73 klm. szakaszán a földmunkálatok befejezésükhöz közelednek. A csene-billédi törvh. közut 0-1.651 és 6-500-3.598 klm. szakaszán a földmunkálatok folyamatban vannak.

Közegészség.

Dr. Plechl Szilárd m. főorvos havi jelentése szerint május hónapban a közegészségi viszonyok kielégítőek voltak. A fertőző betegségek közül bejelentettek 20 vörheny, 3 tifusz, 53 difteritisz, 78 kanyaró, 54 hőrkhurut és 3 bárányhimlő esetet. A múlt hónaphoz hasonlóan csak a hőrkhurut esetek száma emelkedett. Iskolákat bezártak Ujhelyen és Módoson kanyaró miatt, Tomaseváczon vörheny miatt s ovodát bezártak Lovrinban kanyaró miatt. Egyéb hurutos és lobos bántalmak minimális számban voltak s a népesedési viszonyok kedvezőek. Fölemlíti a főorvos, hogy két orvos a szünidei orvosi kurzusra, öt orvos pedig a trachoma tanfolyamra küldetett ki. Jelenti végül, hogy a múlt évi oltási díjak kiutalványozottak s hogy hivatalosan megvizsgálták a zombolyai közkórházat és az ottani gyógyszerárakat.

Miután még dr. Mihálovics Ödön árvaszéki elnök jelentést tett az árvaügyekről, a bizottság több kihágási és betegápolási ügyet intézett el.

Végül Botka Béla főispán javaslatára a legközelebbi ülés napját július 12-re tűzték ki.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délután 2 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

Június 16. Megyei közgyűlés.

Július 12. közigazgatási bizottság ülése.

— A nagybecskereki új kir. közjegyző. A m. kir. igazságügyminiszter Csathó Lajos gyöngyösi kir. közjegyzőt Nagybecskerekre helyezte át. Ezzel az áthelyezéssel az igazságügyminiszter betöltötte a Hadfy Döme halálával megüresedett nagybecskereki közjegyzői állást.

— Uj iparendelvények. A városi tanács mint elsőfokú iparhatóság szombaton tartott ülésében a következő újabb iparigazolványokat adta ki: Teichner Ernőnek kefekötő mesterségre, Schäfer Janosnak vendéglő és kávéház, Fogaras Mihajlovnak pedig vendéglői ipar folytatására.

— A közig. tanfolyam vizsgái. A nagybecskereki községi közigazgatási tanfolyam II. félévi vizsgái holnap kezdődnek s a következő sorrendben folynak: Június 16-án: Pénzügyigazgatás; elnökhelyettes Szilágyi Albert. Háztartás; elnökhelyettes Bielek Antal. Június 17-én: Belügyigazgatás; elnökhelyettes Kiss István. Anyakönyv; elnökhelyettes Ládai Kálmán. Június 18-án: Katonai; elnökhelyettes Strosz Béla. Közigazgatás; elnökhelyettes dr. Végh Lajos. Június 19-én: Magánjog; elnökhelyettes dr. Riesz Jakab. Vallás és közoktatás; elnökhelyettes Szilágyi Albert. A vizsgákat naponta d. u. 4-8 óráig tartják a közig. tanfolyam előadói és könyvtári termében.

— A tanfelügyelő szabadsága. A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter Grézlo János kir. tanfelügyelőnek július 15-étől kezdve hat heti szabadságot engedélyezett, amely időre a miniszter a tanfelügyelőség vezetésével, valamint a közigazgatási bizottságban az előadói tiszttel Szabó Bertalan kir. segétfelügyelőt bízta meg.

— Balás Iván meghalt. Mint őszinte résztvevővel vesszük a hirt, Balás Iván vármegyei aljegyző, földbirtokos, Budapestben, ahol legutóbb idegbaja ellen egy gyógyintézetben keresett gyógyulást, tegnap rövid szenvedés után 43 éves korában meghalt. Az elhunytat két árvája és kiterjedt előkelő rokonság gyászolja. Balás Iván 1866-ban született s 1899. óta szolgálta a vármegyét. Családja előkelő vezető szerepet játszott Torontálvármegyében s édes atyja Balás Frigyes országos nevű ember volt. Balás Ivánt mint kiváló sportsmannt s kitűnő urlovast szintén széles körben ismerték s halála mindenfelé élénk részvétet kelt. Holttestét Elemérre fogják szállítani s az ottani családi sirboltban helyezik majd örök nyugalomra. Halála hírére a vármegyházára kitűzték a gyászlobogót.

— Pro Calabria. Az olaszországi földrégés sújtotta nép javára megindított gyűjtés torontál-megyei bizottsága tegnap Botka Béla főispán elnöklésével ülést tartott, a melyen az elnök jelentette, hogy az olaszországi földrégés károsultjai számára utólag mintegy 765 korona adomány érkezett be, amely összeget már nem lehetett a központba küldeni. Az elnök a bizottság intézkedését kérte arra nézve, hogy mi történjék ezzel a pénzzel. Menczer Lipót indítványára a bizottság elhatározta, hogy a fennmaradt összeget a rescizai és az ajkai bánya-szerencsétlenség által sújtottak javára fordítja. Elhatározta továbbá a bizottság, hogy a visszaérkezett gyűjtőleveket s a pénztári naplót megőrzés végett a vármegye levéltárában helyezteti el s egyben megadta a fölmentvenyt a gyűjtőbizottság pénztárosának és számvizsgálóinak.

— Házasság. Hajduska Lajos helybeli bor- és pálinkakereskedő tegnap délelőtt a pancsovai anyakönyvvezető előtt házasságot kötött Böhm Teréz kisasszonnyal.

— Az iskolák magyar cimerei és föliratai.

A közigazgatási bizottság mai ülésén Grézlo János kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy a kultuszminiszter megküldötte a vármegye összes iskolái számára a magyar cimereket. A kir. tanfelügyelő fölkérésére a vármegye főispánja elrendelte, hogy a cimerek az összes iskolákra 30 nap alatt, különben büntetés terhe alatt kifüggesztendők. A magyar fölírásokat legközelebb küldi meg a miniszter.

— Uj közvetlen vonat Nagybecskerekéről Verseczre.

A közigazgatási bizottság mai ülésén Botka Béla főispán jelentette, hogy a kereskedelmi miniszter teljesítette azt a kérést, hogy Nagybecskerekéről reggel fél 7 órakor új közvetlen vonat indíttassék, amely Verseczről este fél 7 órakor tér vissza. Bár a vonatot már beállították a menetrendbe is, a vonat azonban tényleg eddig még nem jár. A bizottság a főispán indítványára elhatározta, hogy feliratot intéz a miniszterhez, hogy az új vonat mielőbb tényleg megindíttassék.

— Dalosszövetség Torontálban.

Mint lapunknak Csataóráról jelentik, tegnap ott fölemelő szép ünnepély keretében, nagyszámu vendég jelenlétében folyt le a „Torontáli dalosszövetség” megalakulása. Ez alkalommal ugyanis a csatádi, billéi, gyertyamosi, nagyjécsai, nagyteremiai, szenthuberti és ujhelyi dalkörök gyűlést tartottak, amelyen kimondták a dalosszövetség megalakulását s egyben elfogadták a szövetség alapszabályait s megválasztották a tisztikart. Tiszteletbeli elnök lett Uitz Péter esperes-plébános, elnök Leblanc Lajos, I. alelnök Hunyár Károly, II. alelnök Blaszmán Péter, I. titkár Riegler Miklós, II. titkár Reiter Ferenc, pénztáros Mottler Péter, könyvtáros Bognár Miklós, irattárnok Bieber János, ellenőr Kleitsch Ferenc. Karmesterek: Leblanc Lajos, Hunyár Károly, Zimmer József, Riegler Miklós, Reiter Ferenc, Forgách Ferenc, Boch Miklós. A gyűlésen köszönetet mondtak a csatádi Lenaukörnek, amely a szép eszmét megpendítette. A gyűlés után lakoma volt, majd pedig este az összegyűlt daloskörök a 29-ik gyalogezred zenekarának közreműködésével a csatádi Lenaukörben kitűnően sikerült hangversenyt rendeztek. A pompásan előadott dalokat a nagyszámu közönség élvezettel hallgatta s zajos tapsokkal honorálta. A szép hangversenyt, amely egyúttal bizonyosságul szolgált a szövetség életrevalóságának, reggelig tartó tanc fejezte be.

— Évzáróünnep a zárdában. A zárdaiskolában június hó 26-án délután lesz az évzáró ünnepély a következő sorrenddel:

I. csoport. 1. Kontor: „Mária-ének”, éneklők az intézeti növendékek. 2. Kramer: „Májusi ünnep”, 12 kézre két zongorán előadják: Birg Anna, Popovits Eugenia, Fohsz Anna, Bölöni Rózsi, Gille Rózsi és Obrincák Anna. 3. Krenn: „Ouverture”, 4 kézre előadják: Theodorovits testvérek. 4. Streabbog: „Galopp”, 6 kézre előadják: Bencze Matild és a Sindelás testvérek. 5. Ábrányi: „Versenyfutás”, költemény, szavalja: Hüpfel Mariska. 6. Streabbog: „Oiseaux de Paradis”, zongorán előadja: Szander Hermin. 7. Horvath G.: „Marionetten”, 6 kézre előadják: Perisics Irén, Kovách Ilma és Prandell Margit. 8. Rossini: „Sevillai borbély”, 4 kézre előadják a Kirschner testvérek. 9. Ének: „Népdal”, zongorakísérettel, éneklők: Fuka Zsófia. 10. Tschalkowsky: „Chant sons Paroles”, két zongorán 8 kézre előadják: Nikolits Mariska, Retzler Mariska, Popovits Danica és Radvajesev Lyubica. 11. Clementi: „Sonata”, előadják két zongorán: Molnár Sári és Jovánovits Zsófi. 12. Chopin: „Rondo”, előadja: Brájjer Tünde. 13. Meyerbeer: „Koronázási induló”, előadják zongorán és cimbalmon: Eusch Erzsébet és Kirchner Ilona.

II. csoport. 1. Alföldy: „Magyar induló”, 8 kézre két zongorán előadják: Hajnal Hajnalka, Plechl Anna, Szilágyi Margit és Gelsinger Anna. 2. André: „Amusement”, 6 kézre előadják: Mundloch Emma, Czappán Viola és Gille Borbála. 3. Weber: „Freischütz”, két zongorán előadják: Szilágyi Margit és Helmbold Ilona. 4. Beszéd „Haydn emlékére”, halálának százéves fordulójára alkalmából előadja: Kirchner Ilona. 5. Haydn: „Arie aus der Schöpfung”, zongorán és harmoniumon előadják: Fuka Zsófi és Milloss Emmy. 6. Grieg: „Hódolati induló”, zongorán előadja: Gutenkunst Margit. 7. Titi: „Serenade”, zongorán és harmoniumon előadják: Nónay Margit és Kirchner Ilona. 8. Erney: „A tavasz ébredése”, daljáték, előadják az intézet növendékei. 9. Mendelssohn: „Rondo Capriccio”, zongorán előadja: Milloss Emmy. 10. Gáll A.: „Anyánk szive”, melodráma, szavalja: Schwemlein, zongorán kíséri: Gutenkunst, az énekreszt előadják az intézet növendékei. 11. Hetényi: „Kurucvilág”, magyar ábránd, zongorán előadja: Fuka Zsófi. 12. Szózat.

— **Lóárverezés.** A nagybecskereki rendőrkapitányság ezután is közli, hogy holnap délelőtt 10 órakor a rendőrkapitányság udvarán egy bitangásban talált 3 éves csikót fognak nyilvános árverésen eladni.

— **Elfo:ott tolvajsözövetkezet.** Szombati számunkban ilyen címmel megirtuk, hogy a csendőrség kinyomozott egy fiatal suhancokból álló tolvajsözövetkezetet, a melynek tagjai közé tartozott volna Dimitrievics György 13 éves fia is. Mint most értesülünk, Dimitrievics ártatlanul kevered: t be a dologba s Dimitrievicsnek a lopásokban semmi része sem volt.

— **Egy népszer.** A „Moll-féle sósborszesz” által a betegeknek egy époly gyógyhatású, mint olecsó szer nyújtatik köszvényes és csuzos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által, Bécs, I., Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ö gyári jelvényével és aláírásával. (d)

Esküdtszék.

Az aradáci gyilkosság.

Annak idején mi is közöltük, hogy Gyorgyevics Milojkó szerbaradáci legény Aradáczon ez év január hó 31-én este az utcán agyonütötte Koits Sztévát, mert az édesanyját egy késsel az utcán végig üldözte.

A kir. ügyészség Gyorgyevics ellen erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntette címén emelt vádat s ez ügyben ma délelőtt kezdte meg a tárgyalást a nagybecskereki esküdtbíróóság.

Elnök: Junker János törvényszéki bíró volt, szavazó-bírák: Junga Aladár és Putits Oktáv, jegyző: Folkusházy Sándor, vádló: dr. Kovács Rókus, védő: dr. Juliusz Ármin, orvosszakértők pedig dr. Fialowski Béla és dr. Magyar Károly.

Rendes esküdttek: Harsányi Béla, Fehér József, Somogyi József, Anton Henrik, Hoffmann József, id. Tóth András, Tóth György, Csizsár József, Grünberger Márk, Bali István, Kaplányi Imre és Ellmer Péter. Pótesküdt: Goigner József.

A vádlott kihallgatása alkalmával előadja, hogy Koits Sztéva a koresmából hazajövet, az utcán minden ok nélkül késsel üldözőbe vette az édesanyját, akinek azonban sikerült a veszedelmes ember elől Gyorgyevics Zsivkó házába menekülni, ahol éppen akkor ő is ott volt. Ő kiment az udvarra s ott szembe találta magát Koitsal, aki azzal fenyegetőzött, hogy leszurja. A fenyegetésre ő egy nála levő bottal fejbevégtte Koitsot, aki erre késsel neki rontott. Gyorgyevics erre futásnak eredt, néhány száz lépésnyire azonban üldözője utólrte. Afeletti félelmében, hogy Koits leszurja, megfordult s újból fejbevégtte a bottal üldözőjét s még néhány ütést mért rá.

Az orvosi vélemény szerint az ütések oly súlyosak voltak, hogy az egész koponyát széjjelzúzták, aminek következtében feltétlenül halálnak kellett bekövetkezni.

A délelött folyamán megkezdtek a tanúk kihallgatását is. Ítélet csak estefelé lesz.

§ **Az asszony miatt.** Miók Gruja román-écska kisbirtokos ismeretes bűnyűgyében szombaton délután itélkezett a nagybecskereki esküdtbíróóság. Az esküdtök Miókot szándékos emberölés büntetében mondták ki bűnösnek s a kir. törvényszék a vádlottat az esküdtök verdiktje alapján 8 évi fegyházra ítélte. Az ítélet ellen a vádlott és védője semmiségi panaszt jelentettek be.

TÁVIRATOK A válság.

A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, június 14. (A „Torontál” ered. táv.) Politikai körökből eredő hírek szerint Wekerle Sándor miniszterelnök holnap vagy szerdén utazik Bécsbe a királyhoz kihallgatásra, hogy jelentést tegyen neki a helyzetről. Ugyanaz a forrás mondja, hogy a miniszterelnök egy fontos okiratot visz magával. Ezt az okiratot Kossuth készíti most s a függetlenségi párt értekezlete elé fogja terjeszteni. Az okiratot Kossuth Wekerlével bemutatja a királynak, hogy az uralkodó tegye meg reá észrevételeit.

Miniszterek tanácskozásai.

Budapest, június 14. (A „Torontál” ered. távirata.) Ma délelött 11 órától 1 óráig beható tanácskozás folyt a kereskedelmi miniszteriumban Kossuth Ferencnél. A tanácskozásban Kossuthon kívül részt vettek: Wekerle Sándor miniszterelnök, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter és Apponyi Albert gróf kultuszminiszter. A négy államférfiu a kibontakozás ügyéről tanácskoztak.

A balpárt Kecskeméten.

Budapest, június 14. (A „Torontál” eredeti táv.) Szappanos István, a balpárt elnöke tegnap tartotta beszámoló-ját Kecskeméten, amely alkalmából a balpárt nagy demonstrációt rendezett az önálló bank mellett. A gyűlésen az összes balpárti képviselők megjelentek és felszólaltak, felszólalásaikban árulásnak minősítve a függetlenségi pártnak jelenlegi állásfoglalását. A gyűlés végül határozati javaslatot fogadott el, amelyben követeli az önálló banknak 1911-re való felállítását.

A 67-es pártok értekezlete.

Budapest, június 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Beöthy László, a biharmegyei 67-es párt elnöke, a 67-es pártokat június 15-re Budapestre, a Pannonia-szállodába értekezletre hívja össze. Az értekezletnek hír szerint a 67-es pártok rekonstruálása a célja.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, június 14. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint beavatott helyről jelentik, a függetlenségi párt pénteken tartja nagy értekezletét a válság ügyében.

Az intéző-bizottság határozata.

Budapest, június 14. (A „Torontál” ered. táv.) A függetlenségi párt hivatalos lapja, arra az állításra vonatkozólag, hogy az intéző-bizottság diszponált volna, hogy a mai állapot öszig elhúzódjék, a következőket írja:

Az intéző-bizottság éppen azért nem javasolta az országgyűlés összehívását sem s azért viszi javaslatát ehelyett a párt-értekezlet elé, mert semmiféle tekintetben nem akar a király elhatározásának elébe vágni. Tehát nincsen itt szó semmiféle diszponálásról, valamint hogy hazugságon épült az a hír is, mintha az intéző-bizottság elhatározását holmi kompromisszum előzte volna meg. Semmiféle kompromisszumról, sehol szó sem volt, Kossuth Ferenc, mint a párt vezére, önállóan megtette a maga javaslatait, azokhoz ott hozzászóltak s végül egyhangulag elfogadták.

A képviselőház összehívása.

Budapest, június 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház összehívásának hírére vonatkozólag ugyancsak a függetlenségi párt hivatalos lapja ezeket írja:

A ház-összehívás híre ismét kísért, állítólag balpártiak gyűjtenének husz aláírást, hogy összehívassák a Házat. Alig hisszük, hogy ez megtörténnék. Még ha összehoznának is husz aláírást, ott az ülésen bizonyára nem az a husz ember

döntené el a dolgokat, hanem eldöntené az a nagy többség, amely nem látja helyén valónak a mai helyzetben a parlamenti tárgyalást. És bizonyára ez a többség egyszerűen kimondaná, hogy az adott helyzetre való tekintettel nem tárgyal, hanem a Házat egy meghatározott időre tovább elnapolja.

Az osztrák válság.

Budapest, június 24. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Bécsből sürgönyzik, a király tegnap külön kihallgatáson fogadta Bienerth osztrák miniszterelnököt, aki az osztrák válságról referált a királynak.

Henrik porosz herceg Budapesten.

Budapest, június 14. (A „Torontál” eredeti táv.) A Henrik porosz herceg vezetésével Budapestre érkezett automobilsok tegnap hajón kirándultak a Margitszigetre és ott töltötték a délutánt. Este 9 órakor a Vigadóban nagy lakoma volt, amelyen részt vett Henrik porosz herceg is, aki hosszabb beszédet mondott, melyben magasztalta Magyarországot s kijelentette, hogy magyarországi útja feledhetetlen emlékei közé fog tartozni.

Eulenburg herceg pöre.

Budapest, június 14. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Berlinből sürgönyzik, Eulenburg herceg pörének folytatását a bíróság július 5-ikére tüzte ki.

Határidő-üzlet.

Budapest, június 14. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő áratok jegyezték:

Buza (októberre)	26.88
Rozs (uj)	20.70
Zab (uj)	15.44
Tengeri (juliusra)	15.60
Tengeri (uj)	14.26

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1909. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelött 9 óra 23 p.
Pancsováról: délután 5 óra 15 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5:50 óra
Szegedről (motorkocsi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégapárt pályaudvarra:

Zsombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zsombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. délután 4 óra 10 perc, este 9 óra 02 perc.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelött 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre (motorkocsi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégapárti pályaudvarról:

Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 15 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra reggel 3 óra 33 perc.
Zsombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 26 p. délelött 11 óra 55 p.; délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelött.
Módosról—Zsombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zsombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

3658/1909. sz. A nagybecsi ereki járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetés.

Kistorák községben lemondás folytán megüresedett **szülésznői állásra** pályázatot hirdetek.

Évi javadalmazás: 300 korona és minden szülés után 2 kor.

Felbivom a pályázni óhajtókat, hogy kellően felszerelt kérvényüket hozzám folyó évi **június 25-ig** nyujtsák be.

Nagybecskerek, 1909. évi június 8.

Lowieser,
főszolgabíró.

578-3.1

5059/1909. sz.

570-3.1

Hirdetés.

A pancsovai kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a Temesbégavölgyi vízszabályozási társulatnak Illánca község érdekeltsége elleni kisajátítási ügyében a kártalanítási eljárásra **f. é. június 19-ik napjának d. e. 9 órája** Illánca községbe kitűzetett, mely határnapra az érdekeltek oly figyelemzetéssel idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a kártalanítás felett hozandó határozatot nem gátolja.

A tárgyalás vezetésére Scholmásch Adolf kir. törvényszéki bíró küldetik ki; az ismeretlenek és távollevők részére ügygondnokul dr. Pesztalics József, pancsovai ügyvéd neveztetik ki.

Pancsova, 1909. évi június hó 7.

Scholmásch,
kir. törvényszéki bíró.

12626/1909. sz.

Hirdetés.

Ezennel közhírré teszem, hogy a „Munkács“-fogházban végrehajtott bontásból nyert 160 db ajtó és ablak, valamint 250 köbméter különféle méretű csapós gerendát értékesíteni kívánom, minélfogva felhívom a venni szándékozókat, miszerint írásbeli ajánlataikat zárt borítékban hozzám mielőbb nyujtsák be.

Az említett tárgyak a vételárnak a helybeli m. kir. adóhivatalba történt befizetése után azonnal elszállíthatók.

Nagybecskerek, 1909. évi június 9.

Az alispán helyett:
Vinczehidy,
főjegyző.

567-3.3

4784/1909. sz.

A pancsovai kir. törvényszék.

Hirdetés.

A pancsovai kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a Temesbégavölgyi vízszabályozási társulatnak Jarkovác község érdekeltsége elleni kisajátítási ügyében a kártalanítási eljárásra **f. é. június 24-ik napjának d. e. 9 órája** Jarkovác községben a helyszínére kitűzetik, mely határnapra az érdekeltek oly hozzáadással idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a kártalanítás felett hozandó határozatot nem gátolja. A távollevők és ismeretlen tartózkodásuk részére ügygondnokul dr. Götz Hugó pancsovai ügyvéd neveztetett ki; a tárgyalás vezetésére pedig Scholmásch Adolf törvényszéki bíró küldetett ki.

Pancsova, 1909. évi június hó 7.

572-3.1

Kozma, jegyző.

554/1909. sz.

Katalinfalva község előljáróságától.

HIRDETMÉNY.

Katalinfalva község határához tartozó, volt lajosmajori határrészen gyakorlandó

 vadászati jog

f. évi június 19-én d. e. 9 órakor Katalinfalva községhezánál 6 (hat) évre árverés útján bérbe adatik.

Katalinfalva, 1909. évi június 11.

573-1.1

Községi előljáróság.

Egy zongora

Ehrbar-gyártmány

eladó.

Arany János-utca 2353. szám.

576-1.1

MÉRLEGKÉPES**KÖNYVELŐ**

elvállal olcsó díjazás mellett délutáni és esti órákra könyvelést és irodai munkákat.

Bővebb felvilágosítással e lap kiadóhivatala szolgál.

1406/1909. sz.

574-1.1

Hirdetés.

Tiszaszentmiklós község (eddig uradalmi birtokot képezett) mintegy 1200 holdnyi területen gyakorlandó

 vadászati jogát

f. hó 22-én d. e. 9 órakor a községhez tanácstermében tartandó árverésen f. évi augusztus hó 1-től 1917. évi július hó 31-ig terjedő 8 (nyolc) évre haszonbérbe adja.

A haszonbér évenként mindig augusztus hó 1-én előre fizetendő.

Tiszaszentmiklós, 1909. évi június 12.

Községi előljáróság.

TANONC

felvétetik

ALMÁSY és SZEPESSY

könyvkereskedésében
Nagybecskerek
Hunyadi-(fő-)utca.

552-x.3

771/1909. sz.

571-3.1

Árlejtési hirdetés.

Szerbpadé község

község-házának toldalékipítkezési

munkálatainak biztosítására alólirott előljáróság a község-házában **f. é. június 20-án d. e. 8 órakor** árlejtést tart.

Előirányzott 4778 kor. 06 fill., melynek 10%-a bánatpénz fejében lefizetendő, illetve az írásbeli ajánlathoz csatolandó lesz.

Feltételek, költségvetés, tervek a község jegyzői irodában megtekinthetők.

Szerbpadé, 1909. évi június hó 11.

Községi előljáróság.

Rendszeresített segédjegyzői és rendszeresített irnok-végrehajtói

állásra két munkaerő kerestetik.

Jelentkezhetni a községi jegyzőnél

Farkasd

575-3.1

u. p. Perlasz.

ÚJ BOR
literje 26 krajcár.

dr. Brájjer Lajos
= szőlőjéből.

Kapható: =
Zápolya-utca I. sz.
(a ház mesternél).

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-u. 7. sz. a. levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással s nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYNE BRÁJJER MÁRIA.

35-x.39

1909. évi május hó 1-étől már állandóan kapható!

Magyar forrás. **Hugyhajtó és hogsavoldó** Magyar forrás.

SZULTÁN-FORRÁS

Nagyon kellemes, tiszta ízű, szénsavban gazdag, dus Lithion-tartalmu ásványvíz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion-tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, hughy- és hólyagbajok esetében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kutkezelőség és központi iroda: **EPERJES**. Igazgatóság: **BUDAPEST, VI., Ferenc József-rakpart 22.** — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszelben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen: 74.

Telefon Budapesten III-93.

Főraktár Nagybecskereken: **Ro'sa Béla** fűszerkereskedésében és azonkívül mindenütt kapható.

327-100.31